

THE ORGAN OF
OSLO CATHEDRAL
KÅRE NORDSTOGA

ORGELET I OSLO DOMKIRKE

Oslo domkirke, tidligere Vår Frelses kirke, er en korskirke ved Stortorvet i Oslo sentrum. Den sto ferdig i 1697, er hovedkirke for Oslo bispedømme og menighetskirke for Oslo domkirkes menighet. Samtidig er kirken landets rikskirke, og benyttes av kongehuset og staten ved offisielle begivenheter som visler og gravferder.

Det store barokkorgelet, i sin tid Skandinavias største, sto ferdig i 1727 og var bygget av Lambert Daniel Kastens, en dansk orgelbygger som var utdannet hos den berømte nordtyske orgelbyggeren Arp Schnitger. Sammen med altertavle, prekestol og døpefont utgjør Kastens' orgelfasade domkirkens originale akantusskårne barokkinteriør, og orgelfasaden er faktisk det eneste av disse klenodiene som har stått i kirken uavbrutt opp gjennom årene.

Selve pipeverket i det gamle orgelet er forsvunnet. Bak fasaden har det stått flere orgler, og det siste ble bygget av det norske orgelbyggeriet Ryde & Berg i 1998. Da ble fasaden også restaurert, og det nye orgelet er så langt det er mulig tilpasset den gamle fasaden, både i størrelse og oppbygning. Verkfordelingen følger fasaden, og den klanglige profil er inspirert av klassiske forbilder, selv om orgelet også har stiltrekk som gjør det egnet til fransk og tysk romantikk. Både spilletraktur og registratur er helmekanisk, med sløfemotorer og digitalt setteranlegg i tillegg.

OM VERKENE

J.S. BACH (1685–1750) TOCCATA OG FUGE I D-MOLL

Få stykker har truffet nerven i det monumentale barokkorgelet som Bachs *Toccat og fuge i d-moll*. Med sine retoriske utsagn, passasjer og energiske polyfoni er det nordtyske barokkrepertoaret fullt av stykker som ligner, men det er bare dette som har fått status som selve dronningens signatur. Originalmanuskriptet mangler, men knapt noe Bach-stykke har i den grad levd sitt eget liv gjennom utallige transkripsjoner og utgaver for andre instrumenter, som filmmusikk, i TV-serier etc.

EDVARD GRIEG (1843–1907) HOLBERGSUITE

Edvard Grieg skrev sin *Suite i gammel stil, Holbergsuiten* for klaver og uroppførte den selv til 200-årsjubileet for forfatteren Ludvig Holberg i 1884. Året etter laget han ferdig en versjon for strykeorkester. Her kombinerer Grieg sitt eget tonespråk med stilelementer fra den gamle stil-

iserte dansesuiten (Couperin, Rameau, Bach) i en herlig vital blanding. Det er et sjeldent inspirert verk med klassisk klart linjespill og form, og det er fristende gi seg i kast med en orgelversjon.

ARILD SANDVOLD (1895–1984) VARIASJONER OVER DEN NORSKE FOLKETONEN «EG VEIT I HIMMERIK EI BORG»

Arild Sandvold var utdannet bl.a. hos Karl Straube i Leipzig og var domkantor i Oslo domkirke fra 1933 til 1966 i tillegg til å være en betydelig komponist og pedagog. Dette var tiden da de gamle religiøse folketonene var blitt tatt inn i koralbøkene slik at de på nytt ble en del av kjernepertoaret i norsk kirkesang. Ideen om å kombinere folketonen med klassisk kontrapunkt i en variasjonsrekke ble svært populær, og et av de fineste eksemplene er Sandvolds variasjoner over *Eg veit i himmerik ei borg*. Verket er tilegnet organisten Hans Solum, som ofte spilte Sandvolds musikk på turneer rundt i Norge.

OSKAR LINDBERG (1887–1955) GAMMAL FÄBODPSALM FRÅN DALARNA

Den svenske organisten og komponisten Oskar Lindberg var født i Dalarna. Hans musikk er i høy grad inspirert av hjembygdas natur, og folketonene dukker ofte opp i komposisjonene hans. Han har en betydelig produksjon av orgelmusikk, bl.a. den store orgelsonaten i g-moll, men det er denne enkle og stilsikre versjonen av *Gammal Fäbodpsalm* som kanskje er aller mest kjent.

TRAD./KÅRE NORDSTOGA (*1954) ROSA

Det nærmeste vi kommer ekte norsk barokkmusikk er kanskje de rikt ornamenterte hardingfeleslåttene med røtter tilbake til 1700-tallet. Orgelbearbeidelsen av *Rosa* er resultat av et mangeårig samarbeid med spellemannen Knut

Buen i Tuddal, og det er Buens versjon som her er nedtegnet og lagt til grunn for bearbeidelsen. *Rosa* har vært en populær slått i Telemark, og opphavet går tilbake til tradisjonen etter Hans Fykerud og Knut Dahle.

MAX REGER (1873–1916) FANTASI OVER KORALEN «WIE SCHÖN LEUCHT' UNS DER MORGENSTERN», OP. 40 NR. 1

Koralfantasien for orgel har gjennom mange hundre år stått sentralt i den lutherske kirke-musikken, og Max Regers koralfantasier utgjør i så måte et definitivt høydepunkt. Her bruker Reger det romantiske orgelets enorme kraft og klangmuligheter til å fargelegge både koralmelodien og det tekstlige innhold fra det svakeste pianissimo opp til fullt orgel. Salmen *Wie schön leucht' uns der Morgenstern* er kjent på norsk som *Av høyheten opprunnen er*; den er skrevet av Phillip Nicolai i 1597 og refererer til Kristus som «mor

genstjerne» og som «brudgom», med henvisning til Salme 45 fra Salmenes bok.

I Elias Blix' gjendiktning fra 1870 høres salmen slik ut:

*Or Høgdi ned i Verdi skin
Ei Morgonstjerna klaar og fin
Med Sanning og med Naade.
Du Jesse Rot og Davids Kvist,
Min Hjertans Brudgum, Jesus Krist!
Meg buggar i all Vaade.
Mi Sol / I Jol,
Væn og herleg,
Mild og kjærleg!
Gaavor gjæve,
Ljos og Liv til meg du heve.*

CHARLES GOUNOD (1818–1893)
MEDITATION OVER
«PRELUDIUM I C-DUR»
AV J.S. BACH

Dette skal opprinnelig ha vært en improvisasjon fra Gounods side hvor han improviserte en melodilinje over Bach: *Preludium i C-dur* fra *Das Wohltemperiertes Klavier*. Stykket ble først utgitt for fiolin og piano i 1853 og senere som sang med den latinske teksten *Ave Maria*.

THE ORGAN OF OSLO CATHEDRAL

Oslo Cathedral, formerly Our Saviour's Church, is a cruciform church located at Stortorvet in Oslo city centre. Completed in 1697, it is the main church for the Diocese of Oslo and the parish church for downtown Oslo. It is, at the same time, Norway's national church, used by the royal house and the government for weddings, funerals, and other official occasions.

The Baroque organ, once Scandinavia's largest, was completed in 1727 and built by Lambert Daniel Kastens, a Danish organ builder who studied and worked with the famous North German organ builder Arp Schnitger. Kastens's organ façade, together with the altarpiece, pulpit, and baptismal font, constitutes the cathedral's acanthus-carved Baroque interior, the organ façade being the only one of these treasures that has stood in the church continuously over the course of time.

The pipes of the old organ have vanished, and a number of organs have stood behind the organ's façade, the most recent one built by Norwegian organ builders Ryde & Berg in 1998. The façade was restored at that time and the new organ was, to a feasible extent, made to fit the old façade in size and construction. The distribution of divisions follows the façade, and the tonal profile is inspired by classical models, even though the organ has stylistic features that make it suitable for French and German Romanticism. Both the action and stop action are fully mechanical, with additional slider motors and digital combination system.

ABOUT THE WORKS

J. S. BACH (1685–1750) TOCCATA AND FUGUE IN D MINOR

Few pieces have exemplified the essence of the monumental Baroque organ as much as Bach's *Toccatina and Fugue in D Minor*. With its rhetorical statements, passages, and its spirited polyphony, the North German Baroque repertoire includes many such compositions, but none has achieved the status of this work. The original manuscript has been lost, but there is scarcely another Bach piece that has to the same extent taken on a life of its own through countless transcriptions and editions for other instruments, as film music, in TV series, etc.

EDVARD GRIEG (1843–1907) HOLBERG SUITE

Edvard Grieg wrote his *Suite in the Old Style, Holberg Suite* for piano, premiering it himself at the

200th anniversary celebration for the Norwegian author Ludvig Holberg in 1884. The following year he completed a version for string orchestra. Here Grieg combines his own tonal language with stylistic elements from the old stylized dance suite (Couperin, Rameau, Bach) in a wonderfully vigorous blend. It is an unusually inspiring work, and with its classically straightforward linear interplay it is enticing to grapple with an organ version.

ARILD SANDVOLD (1895–1984) VARIATIONS ON THE NORWEGIAN FOLK TUNE «EG VEIT I HIMMERIK EI BORG»

Arild Sandvold studied with, among others, Karl Straube in Leipzig and was organist and choirmaster of Oslo Cathedral from 1933 to 1966, in addition to being an important composer and teacher. It was during this time that

the old religious folk tunes were introduced into the chorale books, becoming once again part of the core repertoire of Norwegian hymns. The idea of combining folk tunes with classical counterpoint in a series of variations became very popular, and one of the finest examples is Sandvold's variations over *Eg veit I himmerik ei borg*. The work is dedicated to organist Hans Solum, who often played Sandvold's music on concert tours of Norway.

OSKAR LINDBERG (1887–1955) GAMMAL FÄBODPSALM FRÅN DALARNA

The Swedish organist and composer Oskar Lindberg was born in Dalarna. His music is to a great extent inspired by the natural surroundings of his home district, and folk tunes often turn up in his compositions. He wrote a number of works for organ, including the large

organ sonata in G minor, but it is this simple and stylistically compelling version of *Gammal Fäbodpsalm* that is perhaps best known.

TRADITIONAL/KÅRE NORDSTOGA (*1954) ROSA

The closest we come to authentic Norwegian Baroque music is perhaps the richly ornamented Hardanger fiddle dance melodies with roots in the 1700s. The organ arrangement of *Rosa* is the result of a collaboration of many years with traditional fiddler Knut Buen from Tuddal, and it is a transcription of Buen's version that is the basis of this arrangement. *Rosa* is a popular dance melody in Telemark and can be traced back to the traditional music of Hans Fykerud and Knut Dahle.

MAX REGER (1873–1916)
 CHORALE FANTASIA
 «WIE SCHÖN LEUCHT' UNS DER
 MORGENSTERN», OP. 40, NO. 1

The chorale fantasia for organ has been at the centre of Lutheran church music for hundreds of years, and in this respect Max Reger's chorale fantasias represent a pinnacle achievement. Here Reger uses the Romantic organ's enormous power and tonal possibilities to colour both the chorale melodies and the textual content from the weakest pianissimo up to full organ. The hymn *Wie schön leucht' uns der Morgenstern* is familiar in Norwegian as *Ave høyheten opprunnen er*, written by Phillip Nicolai in 1597 and referring to Christ as "Morning star" and "bridegroom", with reference to Psalm 45 from the Book of Psalms.

In Elias Blix's free adaptation from 1870 the hymn reads:

*From the heavens above to earth below there shines
 A morning star clear and beautiful
 With truth and with mercy.
 Thou root of Jesse and David's branch,
 My heart's bridegroom, Jesus Christ!
 I turn in all misfortune to
 My sun / Thou Christmas
 Lovely and magnificent,
 Mild and caring!
 Wonderful gifts,
 Light and life to me you give.*

CHARLES GOUNOD (1818–1893)
 MEDITATION ON
 «PRELUDE IN C MAJOR»
 BY J. S. BACH

This is originally supposed to have been an improvisation on the part of Gounod in which he improvised a melody line over Bach's *Prelude in C Major* from *The Well-Tempered Clavier*. The piece was first published for violin and piano in 1853 and later as a song with the Latin text Ave Maria.

KÅRE NORDSTOGA – ORGEL

Kåre Nordstoga (f. 1954) er utdannet ved musikkhøgskolen i Oslo med bl.a. Søren Gangfløt, Bjørn Boysen og Kaare Ørnung som lærere. Etter debutkonserten i 1978 studerte han videre hos David Sanger i London og var en tid organist i Ullern kirke før han kom til Oslo domkirke i 1984. Han har også vært tilknyttet Norges musikkhøgskole, hvor han i 1994 ble utnevnt til professor.

Som domorganist i Oslo domkirke fremfører Nordstoga jevnlig et stort orgelrepertoar, bl.a. har han to ganger gitt populære konserttrekker med Bachs samlede orgelverker. Han har dessuten spilt inn CD-plater med orgelmusikk av Bach, Brahms, Franck, Widor og Liszt, en innspilling med alle Bachs fiolinsonater i samspill med Geir Inge Lotsberg på domkirkens kororgel, og for øvrig flere plater med norsk orgelmusikk. Bach-innspillingene har høstet

svært gode kritikker, og to ganger har de blitt nominert til Spellemannsprisen.

Nordstoga er en aktiv konsertorganist. De siste årene har han vært solist med symfoniorkestrene i Oslo, Bergen og Trondheim, og i utlandet har han blant annet vært invitert til den internasjonale orgelfestivalen i Aarhus, Notre Dame i Paris og Musashino kultursenter i Tokyo. For sin aktive innsats i musikklivet ble han tildelt Lindemanprisen for 2006.

KÅRE NORDSTOGA – ORGAN

Kåre Nordstoga (b. 1954) studied at the Norwegian Academy of Music under Søren Gangfløt, Bjørn Boysen, and Kaare Ørnung, among others. Following his debut concert in 1978, he continued his studies under David Sanger in London, and he was for a time organist at Ullern Church, before coming to Oslo Cathedral in 1984. He has also been associated with the Norwegian Academy of Music, where he was appointed professor in 1994.

As cathedral organist at Oslo Cathedral, Nordstoga frequently performs a large repertoire, which has included two popular concert series with Bach's complete organ works. His recordings include the organ music of Bach, Brahms, Franck, Widor, and Liszt, all of Bach's violin sonatas recorded on the cathedral's chancel organ in collaboration with violinist

Geir Inge Lotsberg, as well as several recordings of Norwegian organ music.

Nordstoga is an active concert organist. In recent years he has been soloist with the symphony orchestras of Oslo, Bergen, and Trondheim, and he has been invited to organ festivals abroad, including Aarhus, Notre Dame in Paris, and Musashino Cultural Center in Tokyo. In 2006 he was awarded the Lindeman Prize for his active contribution to musical life.

Hovedorgellet i Oslo Domkirke er bygget av det norske orgelbyggeriet Ryde & Berg 1998. Orgelfasaden er den originale fra den danske orgelbygger Lambert Daniel Karstens' barokkorgel fra 1727.

The main organ in Oslo Cathedral was built by Norwegian organ builders Ryde & Berg in 1998. The organ facade is the original one from the Baroque organ of 1727 built by the Danish organ builder Lambert Daniel Kastens.

HOVEDVERK:

Principal	16'
Bordun	16'
Principal	8'
Gamba	8'
Spissfløyte	8'
Oktav	4'
Gedaktfløyte	4'
Kvint	2 2/3'
Oktav	2'
Mixtur	VII
Mixtur	III
Cornet	V
Trompet	16'
Trompet	8'

POSITIV:

Principal	8'
Gedakt	8'
Vox candida	8'
Oktav	4'
Rørfløyte	4'
Kvint	2 2/3'
Oktav	2'
Terz	1 3/5'
Kvint	1 1/3'
Mixtur	III
Trompet	8'
Krumhorn	8'
Tremulant	

SVELLVERK:

Bordun	16'
Flûte Harm.	8'
Bordun	8'
Fugara	8'
Voce celeste	8'
Principal	4'
Italiensk fløyte	4'
Nasard	2 2/3'
Waldfløyte	2'
Terz	1 3/5'
Mixtur	VI
Bombarde	16'
Trompet Harm.	8'
Obo	8'
Clairone	4'
Tremulant	

PEDAL:

Grand bourdon*	32'
Principal	16'
Subbass	16'
Fløytebass*	16'
Oktav	8'
Gedakt	8'
Oktav	4'
Mixtur	V
Basun*	32'
Basun	16'
Trompet	8'
Trompet	4'

* Walcker 1932

RECORDED IN OSLO CATHEDRAL, 11-12 FEBRUARY 2015
 PRODUCER: VEGARD LANDAAS | BALANCE ENGINEER: THOMAS WOLDEN | EDITING: VEGARD LANDAAS |
 MASTERING: THOMAS WOLDEN | BOOKLET NOTES: KÅRE NORDSTOGA | ENGLISH TRANSLATION: JIM SKURDALL |
 BOOKLET EDITOR: HEGE WOLLENG | COVER DESIGN: ANNA-JULIA GRANBERG / BLUNDERBUSS |
 ALL PHOTOS: ANNA-JULIA GRANBERG / BLUNDERBUSS

THIS RECORD HAS BEEN MADE POSSIBLE WITH SUPPORT FROM
 OSLO CATHEDRAL

J. S. BACH (1685–1750)

01. Toccata and Fugue in D Minor 09:32

EDVARD GRIEG (1843–1907)

Holberg Suite

02. I. Praeludium (Allegro vivace) 03:07

03. II. Sarabande (Andante) 03:21

04. III. Gavotte (Allegretto) 03:26

05. IV. Air (Andante religioso) 06:03

06. V. Rigaudon (Allegro con brio) 04:06

ARILD SANDVOLD (1895–1984)

07. Variations on the Norwegian Folk Tune
Eg veit i himmerik ei borg 07:19

OSKAR LINDBERG (1887–1955)

08. Gammal Fäbodpsalm från Dalarna 04:24

TRAD./KÅRE

NORDSTOGA (*1954)

09. Rosa (Hardanger fiddle tune
from Telemark) 04:18

MAX REGER (1873–1916)

10. Chorale Fantasia
Wie schön leucht' uns der Morgenstern,
Op. 40, No. 1 17:36

CHARLES GOUNOD (1818–1893)

11. Meditation on *Prelude in C Major*
by J. S. Bach 03:11